

BESLUITMOTIVERING

- maakt deel uit van het besluit

betreffende: Departement, bestaande uit gebouw rond drie binnenplaatsen met binnenstraat

naam : Ministerie van Landbouw
gemeente : 's-Gravenhage
plaats : 's-Gravenhage
straat en huisnummer : Bezuidenhoutseweg 73, 75 en 77

nummer : 532148

AANLEIDING

De aanwijzing gebeurt op voorstel van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, in het kader van het aanwijzingsprogramma voor monumenten uit de periode 1959 tot en met 1965.

Op 9 oktober 2013 is de aanwijzingsprocedure, bedoeld in de Monumentenwet 1988 (artikel 3), gestart.

AANWIJZINGSBELEID

Vanaf 1 januari 2013 geldt de Beleidsregel aanwijzing beschermde monumenten 2013, beleidsregel van de Minister van OCW van 15 februari 2013, Staatscourant 26 februari 2013, nr.5217 (hierna: Beleidsregel 2013).

Op grond van de Beleidsregel 2013 (artikel 5, eerste lid) vindt aanwijzing als beschermd monument plaats van een monument dat is vervaardigd vanaf 1940, indien:

- a. het monument is opgenomen in een aanwijzingsprogramma, of
- b. het monument
 1. vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde kan worden aangemerkt als een nationaal of internationaal erkend kenmerkend monument van de Nederlandse architectuur, stedenbouw, landinrichting, bouwtechniek of ruimtegebonden kunst, en
 2. vergelijkbare monumentale waarde heeft als de gebouwde monumenten die behoren tot de ongeveer 100 meest waardevolle monumenten die zijn gebouwd in de periode van 1940 tot en met 1958, bedoeld in de Tijdelijke beleidsregel aanwijzing beschermde monumenten 2007 (artikel 3, onderdeel b).

Op grond van de Beleidsregel 2013 (artikel 5, tweede lid) is een aanwijzingsprogramma als bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, in elk geval het aanwijzingsprogramma voor monumenten uit de periode 1959 tot en met 1965.

In dit geval is het monument opgenomen in het aanwijzingsprogramma voor monumenten uit de periode 1959 tot en met 1965.

Op grond van de Beleidsregel 2013 (artikel 6, tweede lid) past de Minister bij het opstellen van een aanwijzingsprogramma voor monumenten uit de periode 1959 tot en met 1965, bedoeld in artikel 5, tweede lid, de volgende criteria toe:

- a. het desbetreffende monument is een evidente mijlpaal in de ontwikkeling van de architectuur, stedenbouw, landinrichting, bouwtechniek of ruimtegebonden kunst in Nederland, wat onder meer blijkt uit een vooraanstaande positie en duiding in de nationale en internationale vakliteratuur, of
- b. het desbetreffende monument is een essentieel toonbeeld van de cultuurhistorische of sociaalhistorische ontwikkelingen van de wederopbouwperiode in Nederland.

Op grond van de Beleidsregel 2013 (artikel 7), wordt bij de aanwijzing van een monument als beschermd monument rekening gehouden met de mate waarin het monument:

- a. een positief behoudsperspectief heeft, zowel technisch als functioneel, en
- b. een positieve invloed heeft op de kwaliteit van de ruimtelijke omgeving.

HOREN VAN BELANGHEBBENDEN

Ter voldoening aan het bepaalde in de Monumentenwet 1988 (artikel 3, vierde lid), heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Den Haag belanghebbenden op de hoogte gesteld van de aanwijzingsprocedure en hen in de gelegenheid gesteld zich te doen horen.
Van bezwaar is niet gebleken.

ADVIES GEMEENTE

Burgemeester en wethouders van Den Haag hebben bij brief d.d. 25 maart 2014 positief geadviseerd ten aanzien van aanwijzing als beschermd monument.

ADVIES PROVINCIE

Ingevolge de Monumentenwet 1988 (artikel 3, tweede lid) is aan gedeputeerde staten niet gevraagd te adviseren, omdat het object niet buiten de krachtens de Wegenverkeerswet 1994 vastgestelde bebouwde kom ligt.

ADVIES RAAD VOOR CULTUUR

De Raad voor Cultuur heeft bij brief d.d. 23 juni 2014 positief geadviseerd ten aanzien van aanwijzing als beschermd monument.

De Raad onderschrijft de bevindingen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en acht het Ministerie van Landbouw bijzonder en van nationale betekenis. De Raad stemt dan ook in met het voorstel tot aanwijzing als rijksmonument.

WAARDERING

I Cultuurhistorische waarde: belang van het object/complex

Het ministeriegebouw is typerend voor de opvattingen in deze periode over de representativiteit die een gebouw van de rijksoverheid moest uitstralen.

II Architectuur- en kunsthistorische waarde: (bijzonder) belang van het object/complex

Het gebouw is van architectuurhistorische waarde als voorbeeld van de representatieve overheidsarchitectuur uit de naoorlogse wederopbouwperiode. Door de monumentale opzet en de traditionalistische architectuur straalt dit departementsgebouw de macht en waardigheid uit die tijdens de wederopbouwperiode aan het staatsgezag werd toegekend.

Friedhoff was Rijksbouwmeester van 1946 tot 1958. De gebouwen die hij in die periode tot stand bracht waren herkenbare overheidsgebouwen met traditionalistische trekken. Friedhoff was de laatste zelf-ontwerpde Rijksbouwmeester. Het Ministerie van Landbouw is typerend voor zijn werk uit deze periode. Ook was Friedhoff de initiator van de procentageregeling beeldende kunst. In dit gebouwencomplex is deze procentageregeling dan ook op grote schaal toegepast.

Er is sprake van een unieke integratie van architectuur en iconografische decoratieve aankleding, waaraan tal van in die tijd prominente kunstenaars een bijdrage hebben geleverd. Het gebouw kan met recht als een 'gesamtkunstwerk' worden beschouwd. Er is in het gebouw een bijzondere samenhang tussen exterieur en onderdelen van het interieur, zoals de ministersvleugel en de trappenhuizen.

III Situationele en ensemblewaarde

Het gebouw heeft een markante positie op de hoek van de Bezuidenhoutseweg en de Prins Clauslaan.

IV Gaafheid en herkenbaarheid: belang van het object/complex

De architectonische gaafheid van (grote delen van) het gebouw geldt vooral voor de ministersvleugel, waar nog veel van het oorspronkelijke interieur aanwezig is.

De monumentale kunst in het gebouw is sterk gerelateerd aan de functie van Ministerie van Landbouw en de oorspronkelijke functie als gebouw van de luchtmachtstaf.

V Zeldzaamheid

Na de sloop van het voormalige ministerie van OK en W is dit het enige voorbeeld van een als zodanig ontworpen ministeriegebouw uit de wederopbouwperiode.

VI Onderdelen zonder monumentale waarde

De aanbouw uit de periode 2006-2012.

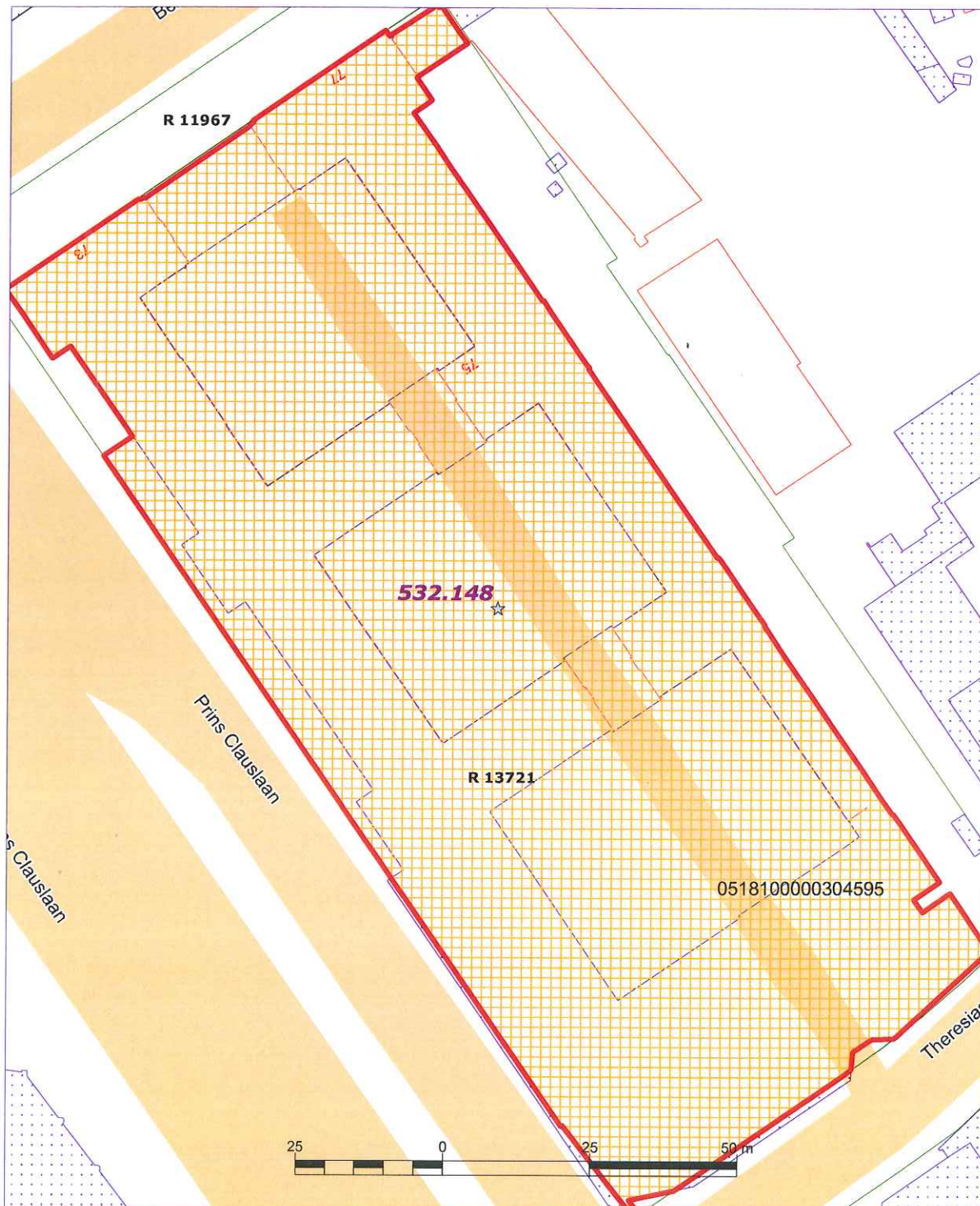
OVERWEGINGEN

Aan de overwegingen van de Monumentenwet 1988 ligt onder meer ten grondslag het meer betrekken van lagere overheden bij het behoud van monumenten. In de Memorie van Toelichting wordt het grote belang gememoreerd dat in de huidige wet wordt gehecht aan de inbreng van vooral de gemeente over de aanwijzing. Hoewel op rijksniveau over het al dan niet beschermen wordt beslist, komt aan de adviezen van de lagere overheden een invloedrijke plaats toe. Slechts op zwaarwegende gronden zal de minister van die adviezen kunnen afwijken. In dit geval bestaat daartoe geen aanleiding.

CONCLUSIE

Geconcludeerd kan worden dat de in dit besluit aangegeven waarden bescherming op grond van de Monumentenwet 1988 WEL rechtvaardigen.

De bijgevoegde kaart maakt deel uit van dit besluit.

- begrenzing rijksmonument
- rijksmonumentnummer
- kadastraal perceel
- perceelnummer

Scale 1: 1.000

printdatum: 7-10-2013